

Majas försvinnande

En uppföljning av polisregionens hantering av ärendet

Diariernr A185.539/2024

Saknr 201

Datum 2024-09-24

Version 00.01

Sammanfattning

Den 25 mars 2024 beslutade regionpolischefen att genomföra en uppföljning av polisregionens arbete med anledning av Majas försvinnande i Kinna. Syftet med uppföljningen var att klarlägga hur ärendet handlagts under angiven tid, klarlägga vilka bedömningar som gjorts i ärendet samt lämna rekommendationer för eventuella förändringar av regionens rutiner.

En utsedd uppföljningsgrupp har med stöd av nationella räddningsrådet bedömt ärendets handläggning utifrån den dokumentation som finns i ärendet och inhämtade skriftliga berättelser. Uppföljningsgruppens bedömningar ligger till grund för de rekommendationer som lämnas i rapporten.

Uppföljningsgruppens samlade bedömning är att det i ärendet har vidtagits en mängd relevanta åtgärder för att handlägga ärendet på ett effektivt sätt. Aktivitetsnivån i ärendet har under övervägande delar av handläggningstiden varit hög. Ärendet kom emellertid att påverkas negativt av att den initiala informationsinhämtningen inte fångade upp den grad av utsatthet och risk som Majas funktionsnedsättning innebar vid försvinnandet. Ärendet kom även olyckligtvis att präglas av att den första spårningen av Majas telefon gjordes med ett felaktigt registrerat telefonnummer. Uppföljningsgruppen menar även att det efter hand i ärendet inkom uppgifter som borde medfört att en brottsutredning inleddes tidigare än vad som blev fallet.

Uppföljningsgruppen har identifierat några förhållande av mer strukturell art som bedöms ha påverkat ärendet. Med detta avses förhållanden som ligger vid sidan av omständigheter som en enskild medarbetare kan påverka i ett enskilt ärende. Uppföljningsgruppen påtalar i denna del de utmaningar som överlämnandesituationer i skiftverksamhet medför, behov av att utveckla

förutsättningarna för det kontinuerliga förbättringsarbetet, överväganden kring ledningssystemets ändamålsenlighet samt behovet av förbättrad tillgänglighet för anhöriga till försvunna personer.

Uppföljningsgruppen lämnar följande rekommendationer.

Ansvarsfrågor

1. Polisregionen rekommenderas att fördela ett regionalt samordnande ansvar till ett av polisregionens polisområden för ärenden avseende försvunna personer som inte utgör räddningstjänst. I ansvaret ingår att skapa förutsättningar för erfarenhetsutbyte, metodutveckla och utgöra kontaktpunkt mot den nationellt funktionsansvarige.

Det regionala kanslichefsforumet föreslås få i uppdrag att slutbereda frågan.

2. Polisregionen rekommenderas att skapa ett regionalt samverkansforum för arbetet med försvunna personer. Syftet med forumet är att initiera, bereda och samordna det förbättringsarbete avseende försvunna personer som bör ske i samverkan mellan operativa enheten, utredningsenheten och det polisområde som får det samordnande ansvaret enligt ovan. Chefen för operativa enheten föreslås att vara sammankallande och utveckla rutiner för samverkansforumet.

Arbetet i samverkansforumet ska redovisas årligen till regionala operativa ledningsgruppen. Av redovisningen ska framgå genomförda förbättringsåtgärder och pågående utvecklingsinitiativ samt en bedömning avseende polisregionens samlade förmåga att hantera försvunna personer.

Ledning mm.

3. Polisregionen rekommenderas att mot bakgrund av denna uppföljning överväga åtgärder som utvecklar ledningsförmågan avseende händelser liknande Majas försvinnande. Frågan bör beredas vidare i det regionala samverkansforumet med stöd av regionkansliet. Inom ramen för beredningen bör övervägas åtgärder som innebär färre överlämningar i komplexa försvinnandeärenden samt överväga förändrade rutiner för att öka polisens tillgänglighet för anhöriga i försvinnandeärenden.

Klarlägga rättsläget avseende telefonspårning

4. Polisregionen rekommenderas att med stöd av rättsavdelningen säkerställa en enhetlig tillämpning av när telefonspårning enligt lag (2022:482) om elektronisk kommunikation får användas i ärenden med försvunna personer. Inom ramen för ett sådant arbete bör det även tas fram en rutin för inhämtning av positioneringar från företag som t.ex. Meta och Snapchat. Beredningarna bör genomföras i samråd med berörda processägare.

Övriga förbättringsförslag

5. Uppföljningsgruppen rekommenderar att de övriga förbättringsförslag som inkommit under arbetet med uppföljningen övervägs, samordnas och bereds vidare av det regionala samverkansforumet för försvunna personer. Förbättringsförslagen framgår i **bilaga 2**.

Innehåll

Sammanfattning	1
1 Bakgrund	5
2 Uppdrag	5
3 Metod	6
4 Disposition	6
5 Rättslig reglering m.m.	6
5.1 Lag och förordning	7
5.2 Polismyndighetens styrdokument	7
5.3 Polisregionens arbetsrutiner.....	9
6 Händelseförloppet	11
7 Bedömningar i ärendet	15
7.1 Den initiala informationsinhämtningen	15
7.1.1 Inhämtningen från Majas anhöriga.....	16
7.1.2 Polispatrullens dokumentation	20
7.1.3 Synpunkter från Nationella räddningsrådet.....	21
7.2 Handläggningen vid polisområde Älvsborg	22
7.3 Borde Majas telefon spårats redan under handläggningen vid regionledningscentralen?	25
7.4 Telefonspårningen	26
8 Uppföljningsgruppens övriga iakttagelser	28
8.1 Ansvar för utvecklingsarbetet.....	29
8.2 Frågor avseende ledning och överlämningar	30
8.3 Kontaktvägar	31
9 Rekommendationer	33
Bilaga 1 – Sammanställning av inhämtning	35
Bilaga 2.- Bruttolista – förbättringsförslag	38

1 Bakgrund

Torsdagen den 14 mars 2024 ungefär klockan 18.20 anmälde Majas mamma att Maja varit försvunnen sedan skolan slutade. Hon iakttog senast vid 14.30-tiden på eftermiddagen. Maja anträffades död på måndagskvällen den 18 mars vid Viskan i Kinna ungefär 550 meter öster om Marks gymnasieskola. När Maja anträffades var omständigheter sådana att det för närvarande pågår en brottsutredning om mord.

Under tiden då Maja var försvunnen har ärendet kring hennes försvinnande hanterats av olika organisatoriska enheter inom Polisregion Väst. Redan innan Maja anträffats uppstod frågor kring hur ärendet hanterats.

Torsdag den 21 mars 2024 upprättade polisregionen en anmälan om tjänstefel och överlämnade ärendet till Särskilda åklagarkammaren. Efter några inledande åtgärder fattade chefsåklagare Jim Westerberg torsdagen den 28 mars 2024 beslut att inte inleda förundersökning eftersom uppgifterna i ärendet inte gav anledning att anta att brott som hör under allmänt åtal hade förövats.

2 Uppdrag

Måndagen den 25 mars 2024 fattade regionpolischef Klas Johansson beslut om en uppföljning av polisregionens hantering av ärendet kring Majas försvinnande. Uppföljningen ska gå igenom ärendet från det försvinnandet kom till polisens kännedom till dess att polisregionen beslutade om en särskild händelse måndagsmorgonen den 18 mars klockan 08.28. Syftet med uppföljningen är att

- klarlägga hur ärendet handlagts under ovan angiven tid,
- klarlägga vilka bedömningar som gjorts i ärendet och
- lämna rekommendationer för eventuella förändringar av regionens rutiner.

Uppdraget gavs till polismästarna Erik Nord och Erik Siverbo. Till arbetet kopplades även Caroline Zakariasson och Carl Josephson, båda jurister vid Polismyndighetens rättsavdelning. Dessa fyra utsedda benämns fortsättningsvis i denna rapport för uppföljningsgruppen.

Uppdraget skulle ursprungligen ha redovisats senast den 31 maj 2024 men den tiden har av olika skäl förlängts under hand.

3 Metod

Uppföljningen har genomförts genom att tillgänglig dokumentation har inhämtats såsom händelserapport (HR), anmälan, promemorior, förhör, tjänsteanteckningar, olika loggar samt resultat från mobilpositioneringar. Uppföljningsgruppen har även fått del av skriftliga berättelser som lämnats av de som deltagit i handläggningen av ärendet.

Under arbetet har uppföljningsgruppen haft biträde av Nationella räddningsrådet (NRD) vid Polisregion Nord. Polisregion Nord har ett nationellt processansvar för räddningstjänst. I syfte att skapa en nationell enlighet, kompetensutveckling med mera skapades 2017 Nationella Räddningsrådet, NRD. Ledamöter är en person från varje polisregion, NOA, HR, polisflyget, nationella polishundtjänsten samt rättsenheten.

I denna rapport har vi valt att nämna Maja vid namn men att låta andra namnuppgifter ersättas med initialer inom parentes eller begreppet NN.

Under arbetet har Erik Nord haft ett möte med Majas föräldrar.

4 Disposition

Rapporten inleds med en genomgång av den lagstiftning och annan styrning som reglerar arbetet med försvunna personer. I det efterföljande avsnittet (6) redovisas händelseförloppet i ärendet såsom det framgår av befintlig dokumentation. Därefter beskrivs i avsnitt 7 de bedömningar som gjorts i ärendet följt av uppföljningsgruppens reflektioner avseende dessa. I avsnitt 8 redovisas övriga iakttagelser av mera strukturell art som uppföljningsgruppen bedömer ha relevans för utfallet av ärendet. I avsnitt 9 lämnas rekommendationer.

5 Rättslig reglering m.m.

Polismyndighetens verksamhet avseende efterforskning av försvunna personer regleras i lag, förordning och i myndighetens interna styrdokument. Aktuell lag är lag (2003:778) om skydd mot olyckor, LSO, jämte tillhörande förordning (2003:789) om skydd mot olyckor, FSO. Därtill finns bestämmelser i polislagen (1984:387) och i efterlysningskungörelse (1969:293). Myndighetens styrdokument består i dagsläget bl.a. av Polismyndighetens handbok för efterforskning av försvunna personer (PM 2016:12).

5.1 Lag och förordning

LSO och FSO

I de inledande bestämmelserna i LSO definieras bl.a. vad som menas med en räddningstjänst och när en räddningsinsats kan komma att bli aktuell, samt hur verksamheten ska bedrivas. Vidare framgår vem som kan vara ansvarig för en räddningsinsats och hur samverkan mellan olika aktörer ska gå till. (Se 1 kap. 1-7 §§ LSO)

Statens skyldigheter regleras i 4 kap. LSO och i motsvarande kapitel i FSO. Av 4 kap. 11 § FSO framgår att Polismyndigheten ansvarar för efterforskning av försvunna personer i fall som avses i 4 kap. 4 § LSO, d.v.s. för efterforskande av personer som har försvunnit under sådana omständigheter att det kan befaras att det föreligger fara för deras liv eller allvarlig risk för deras hälsa. Av bestämmelsen i FSO framgår vidare att Polismyndigheten är skyldig att upprätta ett program för efterforskningen och att programmet ska innehålla uppgifter om myndighetens förmåga, vilka resurser myndigheten förfogar över eller avser att skaffa sig, uppgifter om genomförandet av räddningsinsatser samt uppgifter om samverkan med kommuner, andra statliga myndigheter och berörda organisationer. Ett sådant program finns för polisregion Väst framtagen i PM 2022:00.

Polislagen och efterlysningskungörelsen

Till Polismyndighetens uppgifter hör att lämna allmänheten skydd, upplysningar och annan hjälp, när sådant bistånd lämpligen kan ges av Polismyndigheten, samt att fullgöra den verksamhet som ankommer på Polismyndigheten enligt särskilda bestämmelser. (Se 2 § polislagen)

Ovanstående innebär att även i fall då det på ett tidigt stadium går att utesluta brott, eller i fall då Polismyndigheten tagit beslut om att inte inleda räddningstjänst, utreder Polismyndigheten försvinnandet trots att myndigheten inte har ett tydligt ansvar för det enligt gällande lagstiftning. Detta eftersom Polismyndigheten är den myndighet som har bedömts vara bäst lämpad att hantera ärenden som berör försvunna personer.

Om upplysning saknas om var den som eftersöks uppehåller sig och en efterlysning kan antas underlätta eftersökningen, kan efterlysning ske. Innan en efterlysning ska de åtgärder som omständigheterna kräver ha vidtagits, för att anträffa den eftersökte. (Se 1 och 5 §§ efterlysningskungörelse [1969:293])

5.2 Polismyndighetens styrdokument

PM 2016:12

Handboken beskriver hur efterforskningsarbetet vid myndigheten vid en räddningsinsats enligt LSO ska genomföras och innehåller ett metodstöd och ett antal checklistor. En av checklistorna med tillhörande metodstöd utgör den s.k. objektsprofileringen. Genom

objektprofilering ska en individuell objektsprofil tas fram för varje enskild individ som efterforskas, denna blir därmed unik för just den aktuella personen.

Av handboken framgår även att ett försvinnande ska kategoriseras i angelägenhetsgrad enligt nedan. För att bedöma angelägenhetsgraden finns en nationell bedömandemall som stöd.

Nödläge

Innebär räddningstjänst enligt LSO. För att efterforska personer som försvunnit under sådana omständigheter att det kan befaras att det föreligger fara för deras liv eller allvarlig risk för deras hälsa. Här utses en räddningsledare som beslutar en inriktning och resursbehov för räddningsinsatsen.

Beredskapsläge

Här föreligger en större konkret eller överhängande fara för den försvunnes liv eller hälsa och man måste ställa sig frågan när situationen övergår till ett nödläge. Informationsbehovet är oftast stort, dels för att fastställa var den försvunne kan finnas, dels för att klargöra omständigheterna kring försvinnandet. Informationsinhämtningen genomförs på samma sätt som vid ovisshetsläget, genom inre spaning. Faktiska större sökåtgärder i terrängen genomförs med polispersonal. Beredskap skapas för att kunna starta upp en omfattande räddningsinsats.

Ovisshetsläge

Det finns inget som talar för att det föreligger någon konkret akut fara för den försvunne. Omständigheterna är sådana att den försvunne erfarenhetsmässigt kommer tillbaka. Sökarbetet kan huvudsakligen genomföras som så kallad inre spaning såsom efterlysning, registerkontroller, telefonförhör/intervjuer med anhöriga, bekanta och vänner m.m. Här kan det också förekomma initiala operativa åtgärder.

Frivilligt undanhållande

Många ärenden som anmäls till polisen som försvunnen person rör personer som av olika skäl frivilligt håller sig undan.

Inom Polismyndigheten pågår ett arbete med framtagandet av en ny handbok, vars syfte är att utgöra ett metodstöd vid utredningar som rör försvunna personer där räddningsinsats eller förundersökning rörande misstänkt brott inte pågår. Arbetet bedöms vara färdigt under år 2024.

PM 2022:00

PM:en utgör Polisregion västs program för efterforskning av försvunna personer enligt LSO och FSO. Av PM:en framgår att ett program för efterforskning och fjällräddningstjänst ska upprättas med uppgifter om vilken förmåga och vilka resurser myndigheten har

och avser att skaffa för att genomföra räddningsinsatser. Vidare ska uppgifter om samverkan med kommuner, regioner och andra statliga myndigheter och berörda organisationer beröras.

Syftet med upprättandet av programmet är att skapa organisatorisk och operativ samsyn inom myndigheten och ge vägledning till ett enhetligt förhållningssätt hos myndighetens medarbetare. Programmet ska vara delgivet berörda verksamheter inom myndigheten och tillämpas av chefer och medarbetare i samtliga eftersöks- och räddningssituationer.

Chefen för operativa enheten ansvarar för att det utarbetas ett program för insats vid efterforskning av försvunna personer enligt LSO. Detta ska säkerställa att det alltid finns räddningsledarkompetens och ledningsstöd för räddningsledare vid efterforskning av försvunna personer enligt nämnda lag. Detsamma skall gälla för vakthavande befäl vid bedömning av om efterforskning enligt LSO eller annan åtgärd ska ske.

5.3 Polisregionens arbetsrutiner

Inom ramen för den rättsliga regleringen har polisregionen utarbetat arbetsrutiner för att hantera anmälningar om försvunna personer. Vid de rutinerna utgår arbetet från en bedömning av ärendets angelägenhetsgrad.

Vid Polisregion Väst är vakthavande befäl (VB) under alla tider på dygnet ansvarig för att i inledningsskede bedöma och handlägga ärenden som avser en försvunnen person. För att kunna hantera samtliga delar av vaktuppdraget finns två personer i tjänst på funktionen samtliga dagar under tiden 07.00 till 23.00. Då finns ett vakthavande befäl som hanterar den löpande driften av den operativa verksamheten (VB1) och ett vakthavande befäl som har som huvudarbetsuppgift att hantera ärenden om försvunna personer (VB2). Under nattetid, 23.00 till 07.00, hanteras båda uppdragen av då tjänstgörande vakthavande befäl, dvs VB1.

Om vakthavande befäl gör bedömningen att ett nödläge föreligger tar han eller hon beslut om att inleda räddningstjänst och utser en räddningsledare. Även om ärendet inte kommer bedömas som ett nödläge ansvarar vakthavande befäl för ärendet fram till dess det överlämnas till ansvarigt polisområde.

Om vakthavande befäls bedömning leder till beslut om att efterforskning enligt lagen om skydd mot olyckor inte ska ske, överlämnas ärendet till den funktion polisområdet pekat ut som mottagare.

Vid misstanke om brott ska vakthavande befäl underrätta jourhavande förundersökningsledare vid berört polisområde. Föreligger brottsmisstanke inträder jourhavande förundersökningsledare som förundersökningsledare tills annat beslut fattats. Vakthavande befäl får inleda förundersökning vid brottsmisstanke men ska då överlämna ärendet till jourhavande förundersökningsledare så snart det är lämpligt.

Om vakthavandes befäls bedömning leder till beslut om att efterforskning enligt lagen om skydd mot olyckor inte ska ske, överlämnas ärendet till den funktion polisområdet pekat ut som mottagare. I undantagsfall kan även ett pågående LSO t.ex. utan sökområde överlämnas. Vakthavande befäl ansvarar för ett ärende med försvunnen person tills det har överlämnats till annan befattningshavare eller organisatorisk enhet. Överlämnandet av ärendet ska dokumenteras.

En anmälan om försvunnen person ska alltså bedömas av vakthavande befäl. Om bedömningen slutar i ett ovisshetsläge eller om försvinnandet bedöms som frivilligt undanhållande ska ärendet överlämnas till berört polisområde. Ett sådant överlämnande görs genom att ärendet överlämnas till utredningsjouren i berört polisområde. För Polisområde Älvsborg innebär det utredningsjouren i Borås. Utredningsjouren hanterar sedan ärendet utanför kontorstid för att vid kontorsarbetstid lämna över ärendet till sluthandläggare.

Sluthandläggare i Polisområde Älvsborg är gruppen för försvunna personer som är organiserade i arbetsgruppen Verksamhetsstöd 1 på polisområdets utredningssektion. Gruppen bestod i mars 2024 av en arbetsledare och förundersökningsledare som arbetade från Alingsås och en utredare som arbetade från Borås.

Det är också till utredningsjouren som ärenden ska överlämnas om det kan antas att det kan ligga ett brott bakom ett ärende om försvunnen person. Här kan det vara bra att känna till att polisområdets jourhavande förundersökningsledare har ett självständigt utredningsansvar för de flesta brott men det finns en kategori med brott där som ska hanteras i särskild ordning.

Brotten det handlar om är bl.a. mord, dråp, människorov, människohandel, människosmuggling samt terroristbrott. Vid sådan allvarlig brottslighet ska utredningsledare i regionsberedskap kontaktas. Den funktionen kallas ofta för beredskapskommisarien.

Utredningsledare i regionsberedskap finns tillgänglig dygnet runt hela året och har till uppgift att säkerställa en kvalificerad ledning vid grova brott som inträffar under icke kontorstid samt att i övrigt utgöra ett stöd i frågor rörande brottsutredning. Utredningsledaren i regionberedskap utövar den övergripande och operativa ledningen av regionens beredskapsresurser. Han eller hon prioriterar och beslutar om ianspråktagande av resurserna. Det är denna funktion som kopplas in i Majas försvinnande under söndagen den 17 mars 2024.

6 Händelseförloppet

I uppdragsdirektivet framgår att ett av syftena med uppföljningen är att klarlägga hur ärendet handlagts under ovan angiven tid. Nedan följer en tidslinje med olika uppgifter av relevans för det aktuella ärendet. Informationen är hämtad ur polisens olika händelse-rapporter och loggar.

Tid (dag.tim.min)	Information/åtgärder/beslut
14.18.21	Händelserapport startas, prio 2, försvunnen person, anmälare, mamma, försvunnen person, Maja Karlsson
14.18.23	Maja Karlsson försvunnen
14.18.27	Person nr. 060413-xxxx
14.18.29	Ej kommit hem, senast synlig av lärare och elever när hon lämnade skolan kl. 14.30
14.18.33	Skulle åka skoltaxi till fritids, men kl. 15.00 ringde fritids till anmälaren och sa att Maja inte dykt upp
14.18.33	Anmälaren varit och letat på olika platser, även Majas favoritlärare har varit och letat.
14.18.34	Maja svarar inte på telefon och SMS som skickas öppnas inte
14.18.34	Telefon Maja: 1944
14.18.34	OP>>MAJA
14.18.35	Hänvisningston
14.18.36	Maja går i särskola på Marks gymnasium
14.18.38	Maja har funktionshinder, intellektuell funktionsnedsättning, ADHD & språkstörning. Tar inga mediciner
14.18.39	Signalement: 143 cm, långt mörkt hår, latinskt ursprung, svart täckjacka, vinröd mössa, grå hoodtröja, grå mjukisbyxor, svarta gympaskor
14.18.41	OP>>SJUKHUS. Inte inskriven SÄS, inte psyket Inga okända personer heller.
14.18.44	Anmälaren uppger att kompisar kontaktats, utan resultat.
14.18.57	Maja skulle inte gå ut i skogen eller liknande
14.18.58	Anmälaren orolig för att Maja haft kontakt med någon på sociala medier och bestämt träff utan att tala om detta
14.19.00	VB2 är NN
14.19.00	Maja skulle kunna följa med ngn person som hon haft kontakt med, inte någon helt okänd. Inga droger eller alkohol är aktuellt.
14.19.00	Patrull fram till föräldrarna för fördjupad informationsinhämtning
14.19.01	Därefter kontakt med VB2 samt JFUL om det finns brottsmisstankar.

- 14.19.46 Polis-SMS skickat till 1944
- 14.20.24 Kollektivtrafiken Älvsborg + Halland info
- 14.20.29 52-1160 skriver anmälan försvunnen person, efterlysning i NEPU¹
- 14.20.50 Västtrafik har ej någon i tjänst som kan se om Maja använt sitt busskort
- 14.20.57 Nobina informerade och återkommer om någon chaufför har sett henne
- 14.21.36 Överlämnat till Älvsborg

Nedan är skärmdump på VB2:s bedömning

18:23	<p>Försvunnen person: Tofta Guthult / Mark</p> <p>Från: ██████████</p> <p>Sak: Maja Karlsson 060413 ██████████</p> <p>Maja har en intellektuell funktionsnedsättning och går på särskola i Mark. Idag så var Maja synlig klockan 14:30 vid skolan av lärare. Klockan 15 skulle hon befinna sig på Fritids men dit kom hon aldrig.</p> <p>Maja har inget behov av livsnödvändiga mediciner och utöver funktionsnedsättning så har hon ADHD. Flertalet kompisar har blivit kontaktade men inget vet var hon kan ha tagit vägen. Maja skulle aldrig gå ut i skogen eller på annat sätt utsätta sig för liknande fara, oron kring hennes försvinnande är om hon skulle följt med ngn "olämplig" hem - ngn som hon mött på sociala medier.</p> <p>Majas mobiltelefon är avslagen (Polis-sms skickat)</p> <p>Bedömning: Ovisshetsläge</p> <p>Direktiv: Ptrl fram för fördjupad intervju med föräldrarna - återkoppla VB2</p> <p>Återkoppling: Ptrl återkopplar och den initiala infon är fortsatt gällande, möjligen betonas att Maja är godtrogen och har mest troligt följt med ngn hem. Ptrl har listat ut att Maja gick med en klasskamrat ██████████ till Tågstationen i Kinna. Därefter okänt. Ingen suicid och allt varit "bra" inom familjen i närtid.</p> <p>Direktiv: RLC skall kontrollera med västtrafik om hennes västtrafikkort är blippat under dagen Ptrl skall höra klasskamraten ██████████ om det var ngt han reagerade på när dom gick till tågstationen.</p> <p>Återkoppling: ██████████ är hörd men det gav inget nytt - han såg henne senast på jvg stationen då han åkte iväg RLC lämnat ut sign över Älvsborg och norra Halland - kollektivtrafik meddelad.</p> <p>Bedömning: Ovisshetsläge - sökområde saknas</p> <p>Återkoppling: Anmälan + Nepu upprättade</p>	0703
	<p>Beslut: Överlämnat till Älvsborg</p> <p>VB2 Har pratat med jful ██████████ och han har tagit del av avrapporteringen från patrull - finns i nuläget inget som tyder på brott. Viss indikation tyder på att flickan är "på jakt efter en pojkvän": Jful kommer be sina kollegor som gör dagen imorgon att bedöma ärendet på nytt om hon fortfarande inte kommit åter.</p>	

¹ Nationellt Efterlysta Personer och U-bok

-
- 15.08.12 Samtal med Majas mamma
- 15.08.49 Begäran om mobilpositionering inkommer NLC, med angivande av felaktigt nr. 1499
- 15.09.12 Svar på pejling inkommer (Norrköping, 14.23.40)
- 15.09.26 När svaret inkommer görs slagningar på olika personer utifrån aktuell position i Norrköping
- 15.09.21 Polis-SMS till Maja
- 15.09.28 Samtal med Majas rektor
Lärare säger att Maja var på ovanligt gott humör igår. Hon hade sminkat sig lite extra. Sagt att hon skulle till fritids och sen med sin syster på någon tillställning som hade med dans att göra.
- 15.10.55 Samtal till SJ om Maja åkt tåg. SJ lämnar ej ut.
- 15.11.21 Samtal RLC Öst och VB.
Ingen stämplingshistorik från Västtrafik på periodbiljett
- 15.11.45 Samtal med Majas mamma
- 15.14.31. Samtal VB RLC ÖST ang. ytterligare besök på adress i Norrköping
- 15.15.18 Bedömning av försvinnandet; Det finns i nuläget inget som indikerar att Maja ska ha förts bort från Kinna utan mest troligt har hon självmant rest med tåg till Norrköping. Frågan är vad som kan ha inträffat efter ankomsten till Norrköping.
- 15.15.45 Ärendet överlämnat till JFUL för fortsatt hantering.
Ev. ny mobilpositionering under kvällen.
- 15.19.50 Samtal med Majas mamma
- 15.20.15 Kontakt med VB2 på RLC Väst med förfrågan om nytt försök att pinga telefon.
- 15.22.05 Samtal med Majas mamma
Familj fått kontakt med en kvinna i Stockholm
Som ska ha sett Maja på plattan idag 17.30.
Polisen kontaktar kvinnan, det gav inget.
-
- 16.07.15 Försökt att ringa Majas telefon, går till mobilsvar
- 16.08.50 Försökt att ringa Majas telefon, går till mobilsvar
- 16.10.20 Försökt att ringa Majas telefon, går till mobilsvar
- 16.10.50 Nytt Polis-SMS
- 16.12.40 Kontakt med RLC öst för att få kontaktuppgifter gällande kameror resecentrum Norrköping.
- 16.15.00 Mejlat Mälartåg med begäran att få ut film
- 16.17.15 Ringt Majas telefon, går till mobilsvar
- 16.19.20 Ringt Majas telefon, går till mobilsvar

-
- 17.09.49 Begäran om mobilpositionering inkommer NLC,
med angivande av rätt nr. 1944
- 17.09.53 Svar pejling inkommer (Mark, Assbergsgatan 5,
2024-03-15 kl. 10:12)
- 17.10.02 Rektorn på Majas skola ringer för att komplettera
information, dock redan info som redan finns
dokumenterat sedan innan
- 17.10.04 Rektorn upplever att det är konstig att det
hanteras som ett frivilligt försvinnande då
Maja inte är kapabel att ta hand om sig själv
- 17.10.07 OP >> JFUL Älvsborg
- 17.10.08 OP informerat JFUL att rektorn kontaktat oss,
var i Rydal i morse och pratade med Majas
skolkamrat NN. NN sa bara att
Maja var sminkad mer än normalt och att Maja
skulle följa med T.
- Majas pappa och bror var på stationen i Borås
De vill att polisen höjer försvinnandet till en högre
brottsmisstanke för att "snabba på" sökandet.
Pappan säger att hon är som en 10-åring mentalt
men fysisk som en 18-åring, kontaktsökande.
- DIREKTIV TILL KVÄLLEN
Hör T igen.
- 17.14.40 Kontakt med BKOMM för att eventuell inleda FU,
NN ser vad vi kan göra tex HÖK.
- 17.15.19 Återkommer till JFUL
ANMÄLAN Människorov
-
- 18.08.28 Beslut om SH Människorov / försvunnen person
LSO 4:4. Med anledning av att Maja anmäls
försvunnen 14/3 och ej ännu anträffats bedöms Maja
befinnas i nödläge. Vi jobbar parallellt med försvunnen
person/FU.
- 18.09.30 Räddningstjänst enligt LSO
- 18.09.45 NN utses till RL
- 18.10.56 Diverse direktiv för sökingsatsen
- 18.11.30 LUM hålls.
- 18.12.23 52-1150 åker till hemadress för informations-
inhämtning samt närsök.

På måndagskvällen den 18 mars klockan 20.15 anträffas Maja död vid Viskan i Kinna. Platsen där hon anträffas är belägen ungefär 550 meter öster om Marks gymnasieskola.

I brottsutredningen om Majas död finns när denna rapport skrivs en uppgift från rättsläkaren att Maja avlidit senast torsdagen den 14 mars klockan 18.00.

7 Bedömningar i ärendet

Av uppdragsdirektivet framgår att ett av syftena med uppföljningen är att klarlägga vilka bedömningar som gjorts i ärendet. Uppföljningsgruppen har valt att fokusera på de bedömningar som får anses ha haft störst betydelse för ärendets handläggning. Uppföljningsgruppen har i denna del haft stöd av den genomgång av ärendet som nationella räddningsrådet genomfört.

I ett försök att sätta bedömningarna i det aktuella ärendet i ett större sammanhang kan inledningsvis följande nämnas. Varje år anmäls cirka 27 000 personer som försvunna till polisen. I genomsnitt hanterar Polismyndigheten tre ärenden i timmen. Omkring 450 av dessa ärenden, och där personen inte hittas i de inledande åtgärderna, uppfyller kriterierna för att inleda räddningstjänst enligt LSO.

Vid Polisregion Väst registrerades 4553 händelserapporter om försvunnen person under 2023. Det innebär drygt 12 rapporter per dygn. En uppföljning av ärenden som överlämnats från RLC till polisområdena under 2023 visar att 72 procent var kategoriserade som frivilligt undanhållande och 27 procent som ovisshetslägen.

En genomsnittlig helg i polisregionen anmäls alltså 20–30 försvinnanden. De ska samtliga bedömas och prioriteras. De flesta av dessa anmälningar är enklare att bedöma än Majas försvinnande men volymen av ärenden har ändå betydelse.

I avsnittet nedan förs resonemang kring de bedömningar och beslut som gjorts i ärendet. Avsnittet inleds med reflektioner kring den initiala informationsinhämtningen vid RLC respektive polisområde Älvsborg och följs av några fördjupningar utifrån angivna frågeställningar och rubriker som bedömts vara särskilt relevanta. Respektive delavsnitt avslutas med uppföljningsgruppens bedömning.

7.1 Den initiala informationsinhämtningen

Nedan sammanställs uppgifter på ett sätt som gör det möjligt att bedöma om den initiala informationsinhämtningen följt gällande rutiner. Det finns en relativt omfattande

dokumentation från flera olika källor men trots det är det svårt att få en fullständig klarhet i enskilda delar. Det bör man ha i åtanke när man läser rapporten.

7.1.1 Inhämtningen från Majas anhöriga

När det gäller hur det vakthavande befälet vid RLC (MS) handlagt och bedömt ärendet har han redogjort för det i en skriftlig redogörelse. Aktuella delar redovisas nedan.

Aktuellt ärende meddelas mig genom att operatören (AD) har haft ett samtal med en orolig mamma som saknar sin dotter, Maja. Informationen jag inledningsvis tar det av muntligen är att flickan är 17 år, och lider av en "intellektuell funktionsnedsättning". (AD) meddelar mig att hans "magkänsla" är dålig, främst baserat på att det förflutit 3 - 4 timmar sedan hon senast var synlig – då av lärare. (AD) meddelar mig vidare att i samtal med vårdnadshavare så har dessa sagt att dom åker omkring och letar efter Maja, det finns ingen kvar i bostaden.

Jag frågar (AD) om det finns en oro för att flickan skulle gå ut i skog och mark, och där ramla eller tom gå vilse. (AD) ringer upp mamman på nytt och återkopplar därefter till mig att det finns ingen sådan oro utan mammans egna gissning är att Maja kan ha chattat med ngn på nätet och därefter bestämt träff. Hon gissar också på att det kan vara en person som Maja känner, men det är inte helt säkert.

I detta skede så funderar jag på hur vi skall gå vidare – alternativen som vi brukar använda oss (VB2) av är:

Upprätta en anmälan plus efterlysning via stationsbefäl i berört polisområde

Starta en insats med polisinsatschef, hundpatruller, helikopter osv

Skicka en patrull för fördjupad intervju och informationsinhämtning

I den återkoppling jag fått av operatören (AD) så uppger mamman att det är otänkbart att flickan skulle gå ut i skogen osv, i beaktandet finns också att hon går i skola i Mark (god lokalkännedom) samt att hon har telefon med sig, tid på dygnet etc. Det råder ett fortsatt informationsbehov kring hur hennes "funktionsnedsättning" påverkar henne varvid jag beslutar mig för alternativ 3 – Patrull till föräldrarna för fördjupad informationsinhämtning. Jag ger direktiv i hr att patrull skall ta kontakt med föräldrarna och utreda hennes försvinnande närmare, samt om brott kan misstänkas en inledande kontakt med Jful

En patrull beordras av RLC och möter upp föräldrarna i närheten av den skola som Maja går på. Återkopplingen av patrull sker därefter till mig personligen genom ett telefonsamtal.

Patrullen meddelar mig att ett förhör är genomfört med vårdnadshavare och det har i detta förhör inte kunnat identifiera någon tänkbar "hotspot" att söka vidare på (geografisk plats eller fysisk person).

Patrull uppger till mig att det egentligen inte finns så mycket information att tillägga utan vad som är känt är att Maja lämnade skolan vid 14:30 som vanligt, och tanken var att hon skulle ta sig till fritids genom skolskjuts. Föräldrarna fick veta av fritids att hon inte dykt upp varvid dom själva börjar att ringa runt till andra föräldrar och kompisar som kan tänkas lämna information – dock ej utan att få några ledtrådar på vad deras dotter kan ha hittat på. Flertalet SMS har skickats till Maja men inget av dom har "öppnats" uppger mamman.

Genom patrullens återkoppling får jag uppfattning om Maja är funktionell på så sätt att hon kan fungera hjälpligt i vardagen – åka från A-B, ta vissa adekvata beslut, och inte ut-sätta sig för faror som ex dementa eller andra sjuka människor kan riskera att göra kopplat till miljö, väder och vind. Det går dock inte att förbise från Majas handikapp vilket gör att jag inte vill betrakta hennes försvinnande som ett "vanligt försvinnande".

På okänt sätt så har patrull fått reda på att den sista som såg Maja var en kille som heter T, dom skall ha tagit sällskap efter skolan. Patrull ombeds att ta kontakt med T för förhör. T skall vara skolelev på samma skola som Maja går på.

Patrull återkopplar till mig att T sagt att han gick med Maja från skolan och att dom skildes åt på tågstationen där han åkte vidare – han har enligt patrull inte så mycket mer uppgifter att lämna. T skall ha varit "svår-hörd" pga handikapp. Maja skall ha varit som "vanligt".

Jag har i detta skede av insatsen förstått att Maja är känd i orten, då hon är en av flera elever som går på särskolan i området. Bedömningen baserat på den information som lämnats av den som känner henne bäst (vårdnadshavare) ger inga indikationer på att vi skulle behöva söka efter henne i skog och mark. Min tanke är att hon förefaller vara självmarkerande om det hänt henne något i de centrala delarna av Kinna/Skene och allmänhet borde vara behjälplig med samtal till Polis/SOS. Egna sökinsatser har genomförts i området av föräldrar och hennes försvinnande är känt för de som känner henne. Vidare så är det mest troliga att Maja har försvunnit "frivilligt", troligen tillsammans med någon som hon pratat med på "nätet". Oron i detta skede rör snarare vem Maja försvunnit med snarare än var hon de facto befinner sig. – inga uppgifter som talar mot detta har framkommit vid informationsinhämtningen.

Jag frågar patrullen om dom ser något mer vi kan göra i detta skede av utredningen. Deras förslag är möjligen en kontroll på hemadressen ett par mil bort – Jag väljer här att inte göra på det sättet utan istället prioritera att patrullen skall upprätta en anmälan samt efterlysa henne.

Geografiskt så skulle hon kunna befinna sig många mil bort då hon har cirka 4-5 timmars försprång.

Jag är därför mån om att hon skall bli inlagd i NEPU (Efterlysning) ifall en patrull träffar på henne på annan ort eller i annan region snabbt skall förstå att hon kan befinna sig i sällskap som på sikt kan vara skadligt för henne. Patrull meddelas mitt beslut och ombeds återkoppla Knr, som brukligt är.

Under tiden som patrull är på väg in för avrapportering så fyller jag i mallen "Bedömning kritiskt läge" som är ett stöd för VB2 vid försvinnanden. Jag får höga tal då jag fyller i blanketten – vilket stärker min uppfattning om att hennes försvinnande inte skall betraktas som ett "Nödläge/LSO4:4" – utan som ett ovisshetsläge.

Jag har bett RLC larma ut flickans signalement i polisområde Älvsborg, men även i polisområde Halland då jag bedömer att sökområdet är så pass diffust att hon mycket väl skulle kunna tagit sig dit. Jag ger direktiv om att ett sk efterforskningsmail skall skickas till kollektivtrafiken med uppgifter om Majas försvinnande – en rutin som är väl inarbetad på RLC.

Operatören (MH) får i uppgift att ta kontakt med Västtrafik för att försöka ta reda på om Maja kan ha använt sitt västtrafikkort och "blippat" det – i förhoppning om att kunna identifiera tänkbart sökområde. Återkoppling jag får av (MH) är att Västtrafik inte kan vara oss behjälplig med detta på kvällstid. (MH) har i eget initiativ pratat med Nobinas trafikledning och bett dom sprida signalementet i aktuellt område.

Jag har själv ringt flertalet gånger till Majas telefon och kopplas direkt till telefonsvarare. Numret jag ringer finns angivet i hr's fritext "Majas nummer". Jag har också skickat ett Polis-SMS där jag uppmanar Maja att ta kontakt med Polisen eller sin mamma.

Avslutningsvis så tar jag kontakt med Jful i Älvsborg och pratar med honom om Majas försvinnande och frågar om han tagit del av patrullens avrapportering. Jful meddelar att det har han gjort och hans bedömning är att i detta skede inte föreligger anledning till att inleda förundersökning. Jag uttrycker min "oro" kring att hennes försvinnande är avvikande – men ser inte heller att RLC kan driva ärendet framåt just nu. Jful säger att i förhör så framkommer att Maja är på jakt efter en pojkvän och det är troligen detta som är orsaken till att hon försvunnit. Jful skall meddela sina kollegor som gör fredag dagpass att titta på försvinnandet en gång till om det är så att hon inte "dyker upp" under natten. Med detta samtal så anser jag också att ärendet överlämnas till polisområde Älvsborg – klockan är då cirka 22:40 – 2024-03-14.

Vid uppföljningsgruppens samtal med Majas föräldrar har de framfört synpunkter på hur samtalet med polispatrullen som mötte dem i Kinna genomfördes. De upplevde samtalet som summariskt och styrt av en checklista där vissa frågor som de tyckte var helt ovidkommande i sammanhanget fick för stort utrymme och där verkligt relevanta avsnitt om Majas funktionsnedsättningar inte fick tillräckligt genomslag.

En av polismännen som mötte föräldrarna, (JD), har lämnat följande beskrivning av mötet.

Patrullen använder sig av Frågeformulär kort VID EFP i samband med informationsinhämtningen. Bägge föräldrarna samt systemen är med vid informationsinhämtning. Samtliga får möjlighet att svara på frågorna och deras gemensamma svar sammanställs i ett PM som senare läggs in i ärendet. Föräldrarna säger att dom tror att någonting hänt Maja då detta inte är likt henne. Patrullens magkänsla stämmer överens med det som föräldrarna säger. Föräldrarnas uppfattning är att hon antagligen kan följt med någon kille och att denne sedan ska ha gjort någonting mot henne. Men ingenting konkret framkommer under informationsinhämtningen som tyder på att hon ofrivilligt försvunnet eller blivit utsatt för brott det är endast en känsla. Funktionsvariationen ska heller inte varit i sådan grad att hon inte klarar sig ute i samtalet eller kan fatta rationella beslut ifrån det som föräldrarna berättar.

Uppföljningsgruppens bedömning

Arbetsgruppen inser att det är svåra initiala bedömningar som ska göras i ärenden med försvunna personer. Beslutsunderlaget kan emellanåt vara knapphändigt och komplext. Anhörigas oro måste hanteras empatiskt men ändå sakligt och informationen i ärendet kan vara motstridig och svårtolkad. Sannolikhetsbedömningen i ärendet måste ytterst väga tyngre än konsekvenserna av att det osannolika inträffat i just det föreliggande fallet. Här till förväntas beslutsfattare att hushålla med polisens resurser, dvs objektivt värdera situationer med hjälp av de metodstöd som finns och inte i alla sammanhang ta det säkra före det osäkra.

Det ovan nämnda innebär samtidigt att arbetet med att inhämta ett så fullständigt beslutsunderlag som möjligt måste vara prioriterat. En avgörande del av beslutsunderlaget i ärenden avseende intellektuellt funktionsnedsatta ska utgöras av hur funktionsnedsättningen konkret tar sig uttryck och vilka särskilda risker som föreligger som en följd av funktionsnedsättningen. I den tillämpliga objektsprofilen som utgör en del av gällande metodstöd anges att informationsinhämtningen ska klarlägga graden av psykiskt funktionshinder.

Av inhämtat material i ärendet framgår att den korrekta graden av Majas funktionshinder framträder tydligt för polisen först under söndagen. Det innebär att de beslut som fattats fram till denna tidpunkt har saknat information som hade varit en väsentlig del av beslutsunderlaget. Bristen är något anmärkningsvärd sett i ljuset av att flera av de polisanställda

som initialt varit involverade i ärendet givit uttryck för att ärendet varit svårbedömt och att ärende givit upphov till dålig magkänsla.

Det är förenat med vissa svårigheter att i efterhand rekonstruera på vilket sätt information lämnat respektive mottagits men det råder dock ingen tvekan om att det största ansvaret för att korrekt information blir inhämtad ligger hos polisen. Detta är en viktig lärdom som bör omhändertas i kommande kompetensutvecklingsinsatser.

7.1.2 Polispatrullens dokumentation

Av **bilaga 1** framgår relevanta delar av den promemoria som polisassistenten (JD) upprättade efter patrullens informationsinhämtning. Vissa delar strukna av sekretesskäl. Promemorian är upprättad 2024-03-14 klockan 21.29.

Sedan en brottsutredning inletts och Maja anträffats på måndagskvällen den 18 mars blir det intressant vem som lämnat vilka uppgifter till underlag för promemorian ovan. Onsdagen den 20 mars klockan 13.53 gör (JD) följande komplettering.

Sammanställning av vad som framkommit i förhör med klasskompisen T samt mamman och pappan till Maja.

Det finns tyvärr inga förhör med vem som har sagt vad separat. Föräldrarna hördes endast upplysningsvis tillsammans på plats och det som står i detta Pm:et. Detta är alltså vad vi fick fram då (vi följde bara mallen för försvunnen person).

Senare ringde även min kollega (F) till T och hans mamma och pratade med båda upplysningsvis.

Uppföljningsgruppens bedömning

Det är olyckligt att uppgifter från olika personer redovisas tillsammans. Speciellt vid tillfällena där uppgifterna kan komma att få betydelse i en efterföljande brottsutredning. Samtidigt är det viktigt att ha i minnet att den stora majoriteten av ärenden som rör försvunna personer inte slutar i en brottsutredning. I ärenden där något gått vilse, kan tänkas råkat ut för en olycka eller där det finns risk för suicid är hastigheten att få fram uppgifter överordnad hur den dokumenteras och då får man ibland acceptera att uppgifter från flera personer redovisas tillsammans i en promemoria. Men samtidigt är det inte ovanligt att man även vid ärenden om försvunnen person som pågår under många dygn och där det inte föreligger misstanke om brott behöver gå tillbaka och göra nya bedömningar efterhand. Då kan man behöva tala med den som lämnat uppgiften och har den lämnats vid gruppsamtal kan det bli svårt att få redan vem som är ursprungskällan.

Sammantaget gör uppföljningsgruppen bedömningen att det av dokumentationen i försvinnandeärenden tydligt bör framgå vem som lämnat vilken information.

7.1.3 Synpunkter från Nationella räddningsrådet

Nationella räddningsrådet har framfört att metoden för eftersök bör tillämpa informationsinhämtning, närsök och ledstångssök (I-N-L) i en bredare omfattning även då sök område saknas. Och att man då bör utgå från punkten som på engelska benämns Point Last Seen (PLS), dvs den plats där den försvunne senast iaktogs.

Vakthavande befäl valde i detta ärende att skicka patrull för informationsinhämtning (mer om de bedömningarna nedan) men beordrade inget närsök och/eller ledstångssök.

Operatören som tog emot samtalet från Majas mamma, (AD), är av uppfattningen att patrullen som skickades för informationsinhämtning besökte platsen där Maja senast setts och att de vid sin kommunikation med föräldrarna fick klart för sig att föräldrarna sökt av de troliga ledstängerna. Minnesbilden (AD) har är inte helt klar men vid tillfällen som dessa brukar patrullerna få besked om att i vart fall söka av platsen där den försvunne senast setts. Det är dock inte alltid sådana uppgifter blir dokumenterade.

Nationella räddningsrådet har synpunkter på att det i ärendet tog 40 minuter innan en befälsfunktion på RLC blev involverad i ärendet och lämnar rekommendationen att Polisregion Väst att se över sina rutiner i detta avseende.

Aktuell händelserapport är startad 2024-03-14 18:21:49. Utifrån erfarenheten vid RLC om tidsutdräkten mellan inkommande samtal och att en händelserapport startas är det rimligt att anta att samtalet från Majas mamma inkom ungefär klockan 18.20. Samtalet mellan (AD) pågick sedan under 12 minuter och 31 sekunder. (AD) har minnesbilden att han inte ägnade sig åt några parallella händelser under tiden som han hanterade Majas försvinnande. Han antecknade både i händelserapporten och på anteckningsblock. Det ser han när han läser händelserapporten. Är det akuta händelser där flera operatörer arbetar i samma händelse är det viktigt att snabbt tillföra information till händelserapporten men vid ett ärende som Majas försvinnande kan det vara en fördel att samla ihop information och påföra den mer komplett genom anteckningar i efterhand.

Utifrån angiven beräkning torde alltså samtalet mellan Majas mamma och (AD) på RLC ha avslutats ungefär klockan 18:32. (AD), som arbetat som operatör vid polisen i drygt 16 år, vet vilka åtgärder han bör vidta innan han kontaktar ett befäl. Han minns att han ringde upp Majas telefonnummer och att han kontaktade sjukhus. Därefter föredrar han ärendet för sitt närmaste befäl som beslutar att ärendet ska föredras för VB2. (AD) minns att han

föredrog ärendet för VB2 (MS) och att han då blev ombedd att kontrollera en sak med anmälararen vilket föranledde att han ringde upp Majas mamma. Det är när (AD) återkopplar sitt andra samtal med Majas mamma som uppgiften om kontakten med VB2 (MS) blir loggad klockan 19:00:12. (AD) uppskattar att den första föredragningen för befälen gjordes 18:45-18:50.

Uppföljningsgruppens bedömning

Uppföljningsgruppen konstaterar att de inledande åtgärderna när- och ledgångssök inte genomfördes. Istället prioriterades en fördjupad informationsinhämtning som ansågs tillräcklig för att bedöma ärendet initialt. Hur det ansvariga befälet grundade sin bedömning har framgått ovan. Uppföljningsgruppen ser det som angeläget att det vid framtida bedömningar beaktas vad som framförts av det nationella räddningsrådet, dvs att när- och ledgångssök kan användas även när sökområde saknas.

När man läser dokumentation kan det verka anmärkningsvärt att det förlöper 40 minuter innan ett befäl kopplas in i ärendet. Givet hur tidsåtgången beräknats ovan finner uppföljningsgruppen dock att tidsåtgången för hanteringen varit rimlig och följt polisregionens rutiner.

7.2 Handläggningen vid polisområde Älvsborg

Sedan ärendet överlämnats till utredningsjouren i Älvsborg blir det vilande under natten till den 15 mars då det på fredagsmorgonen lämnas över till gruppen som handlägger försvinnanden i polisområdet. Väl där genomförs ett flertal åtgärder under fredagen där spårningen med det felaktiga telefonnumret är en åtgärd. Det finns fredagen mellan klockan 08.12 och 15.45 antecknat ett 25-tal åtgärder i den logg som fördes vid polisområdet. I den loggen finns också en bedömning nedtecknad. Den är inte tidsatt men ligger efter en notering klockan 15.18 i loggen. Den är formulerad enligt följande.

Bedömning av försvinnandet; Det finns i nuläget inget som indikerar att Maja ska ha förts bort från Kinna utan mest troligt har hon självmant rest med tåg till Norrköping. Frågan är vad som kan ha inträffat efter ankomsten till Norrköping.

Klockan 15.45 på fredagseftermiddagen lämnas ärendet över till utredningsjouren i polisområdet som ska hantera ärendet över helgen. Under kvällspasset mellan klockan 18.00 och 22.50 finns fem olika åtgärder noterade i loggen. En av åtgärderna är från klockan 20.15 och handlar om en eventuell ny spårning av Majas telefon.

Kontakt med VB2 på RLC Väst. Förfrågan om det går att göra ett nytt försök att pinga Majas telefon. VB2 återkommer när hon läst in sig på ärendet. Nytt försök imorgon om vi har uppgifter på att telefonen har varit igång.

Under lördagsdygnet den 16 mars finns tio olika åtgärder antecknade i loggen.

I Durtvå finns det en promemoria upprättad på lördag kl. 10.54 där information om Maja lämnas av en barnläkare som känt Maja sedan hon var ett år. Här framgår bland annat att Maja till följd av en utvecklingsförsening löper hög risk att bli utnyttjad, att hon inte förstår om en kontakt är bra eller dålig samt att hon är oförmögen att ta hand om sig själv.

Söndagsmorgonen den 17 mars klockan 09.47 görs en begäran om ny spårning av Majas telefon. Denna gång används rätt telefonnummer till Maja. Befälet vid utredningsjouren som gör beställningen hämtar telefonnumret från polisområdets logg över ärendet. Det observeras inte då att det inte är samma telefonnummer som begärdes spårning av på fredagsmorgonen den 15 mars.

Resultatet av spårningen är att Majas telefon senast var uppkopplad fredagen den 15 mars klockan 10:12:05 mot en mast på Assbergsgatan i Mark, några hundra meter från Majas gymnasieskola.

Under söndagen den 17 mars besöker Majas pappa och bror polisen. I loggen finns följande notering. Det finns ingen tidsangivelse för noteringen i loggen men av placering kan man dra slutsatsen att det var under dagpasset.

Majas pappa och bror var på stationen i Borås och pratade med mig och (H). De vill att polisen höjer försvinnandet till en högre brottsmt för att "snabba på " sökandet. Pappan säger att hon är som en 10-åring mentalt men fysisk som en 18-åring, kontaktsökande.

Det här är såvitt uppföljningsgruppen kan se första gången som uppgiften om att Majas funktionsnedsättning blir beskriven som "en 10-åring mentalt men fysisk som en 18-åring".

Efter besöket av Majas pappa och bror på polisstationen i Borås styr polisens arbete mer över mot brottsmisstanke. Klockan 14.40 kontaktas beredskapskommissarien för en dialog om att eventuellt inleda förundersökning om brott. En anmälan om människorov upprättas klockan 15.19 och nödvändiga utredningsresurser kallas in. Det är den anmälan som senare blir omrubricerad till mord när Maja anträffats.

I loggen finns följande en notering från klockan 20.05.

Operativa analytikern kommit in till Borås för att hjälpa till med att tyda hök samt

mobilpositioneringar. Visar sig att vi har pingat fel telefonnummer när vi fått positioneringar i Norrköping. Telefonnumret som lagts in i dur2 var fel, men har korrigerats nu. Den sista positioneringen vi har på Majas telefon är således i Skene.

Det är alltså vid 20-tiden på söndagskvällen den 17 mars som spåret som går mot Norrköping avfärdas som ett villospår.

Uppföljningsgruppens bedömning

Uppföljningsgruppen konstaterar att handläggningen vid polisområdet i stor utsträckning kom att präglas av dels den felaktiga telefonspårningen och dels att den fullständiga bilden av Majas funktionsnedsättningar inte inhämtats. Uppföljningsgruppen bedömer trots dessa initiala brister att det efter hand inkom information i ärendet som gör det anmärkningsvärt att det dröjde ända till söndag kväll innan en brottanmälan upprättades.

Den inringade läkarens konkreta uppgifter på lördag förmiddag om Majas nedsatta förmågor förefaller inte ha föranlett en omvärdering av ärendet. Kombinationen av den information som lämnades om Majas funktionsnedsättning av läkaren och den tid som Maja då varit försvunnen borde enligt uppföljningsgruppen lett till bedömningen att det fanns anledning att anta att Maja utsatts för ett brott och att en förundersökning därmed skulle inledas.

En ytterligare omständighet som kunnat ge stöd för behovet av en ny bedömning av ärendet utgörs av den inhämtade informationen att Majas telefon positionerats till Mark vid den positionering som genomfördes på söndag morgon. Om handläggarna av ärendet fullt ut hade värderat att det fanns en tidigare spårning av vad som då antogs vara Majas telefon och som pekade på att den torsdagen den 14 mars klockan 23:40 varit i Norrköping borde det ha väckt frågor när telefonen öppnar i Mark dagen efter klockan 10:12.

Ovanstående leder uppföljningsgruppen till slutsatsen att en mer sammanhållen ledning hade skapat bättre förutsättningar för att korrekt värdera den samlade informationen i ärendet. De i efterhand konstaterade enskilda bristerna i värdering eller bedömning utgör var för sig inga formella fel men visar på att löpande överlämningar av ärenden riskerar att leda till att information kan tappas som i sin tur leder till att det blir svårt att göra korrekta bedömningar.

7.3 **Borde Majas telefon spårats redan under handläggningen vid regionledningscentralen?**

Frågan om Majas telefon borde ha spårats redan under handläggningen vid regionledningscentralen under torsdagskvällen är inte helt lätt att svara på. Den är komplex genom att beslut om spårning av telefoner kan göras med utgångspunkt från olika bestämmelser som har olika definitioner av nöd och som därefter ska bedömas utifrån ett enskilt ärende. Vaktstående befälsfunktionen vid regionledningscentralen har en restriktiv tolkning av när spårning av mobiltelefoner får begäras. Det ska vara ett ärende där bedömningen är att det handlar om ett nödläge.

Det förefaller som om andra organisatoriska enheter som handlägger ärenden om försvunna personer spårar telefoner även i ärenden som befinner sig i ovisshetsläge. I Majas fall gjordes bedömningen på fredagsmorgonen den 15 mars att hennes telefon skulle spåras. Beslutet togs av förundersökningsledaren vid gruppen för försvunna personer i Polisområde Älvsborg. Ett nytt beslut om spårning togs under söndagen den 17 mars av befälet vid utredningsjouren i Polisområde Älvsborg.

Nedan återfinns formuleringar av nöd och nödläge som är några av de bestämmelser som kan vara aktuella i sammanhanget. Det finns en skillnad mellan hur nödläge formuleras i olika bestämmelser. I brottsbalkens bestämmelser om nöd är formulerat i presens, dvs att hotet mot liv och hälsa ska vara pågående. I lagen om elektronisk kommunikation är skrivningen lite bredare och omfattar dåtid – att det fanns eller fortfarande finns för liv och hälsa. Inte ens i de dokument polismyndigheten själv råder över är definitionen av nödläge densamma.

Brottsbalken 24 kap 4 §

Nöd föreligger när fara hotar liv, hälsa, egendom eller något annat viktigt av rättsordningen skyddat intresse.

Lag (2022:482) om elektronisk kommunikation 9 kap 33 §

... om myndigheten bedömer att uppgiften behövs i samband med efterforskning av personer som har försvunnit under sådana omständigheter att det kan antas att det då fanns eller fortfarande finns fara för deras liv eller allvarlig risk för deras hälsa...

Polismyndighetens handbok för efterforskning av försvunna personer PM 2016:12

Nödläget: Innebär räddningstjänst enligt LSO. Den försvunne svävar i livsfara och måste anträffas snabbt för att livet ska kunna räddas.

Polisregion Väst Program för efterforskning av försvunna personer enligt lag om skydd mot olyckor m.m. PM 2022:00

Nödläge – Innebär räddningstjänst enligt LSO. För att efterforska personer som försvunnit under sådana omständigheter att det kan befaras att det föreligger fara för deras liv eller allvarlig risk för deras hälsa.

Det är mot denna bakgrund man ska se beslutet om att inte spåra Majas telefon redan vid handläggningen vid regionledningscentralen. Ärendet bedömdes befinna sig i ett ovisshetsläge och därför spårade man inte telefonen. På fredagsmorgonen gjordes en annan bedömning. Bedömningen då kan självfallet ha påverkats av att Maja varit borta ytterligare ett antal timmar men bedömningen var att det handlade om ett frivilligt försvinnande.

En generell iakttagelse är att det är olyckligt om det lever olika tolkningar om när man kan genomföra spårning av telefoner i ärenden som rör försvunna personer. I det specifika ärendet har vakthavande befäl (MS) lämnat följande uppgifter.

Borde jag ha begärt positionering av Majas telefon?

Jag valde att inte göra det då mobilen enligt min uppfattning varit avstängd de gånger jag själv ringt till den. Mamman hade uppgivit att Maja inte läst något av de alla SMS som skickats vilket de stärkte min uppfattning om att hennes telefon varit avstängd flertalet timmar. En mobilpositionering borde således så som ärendet inledningsvis bedömdes inte ha varit till någon större nytta för bedömningen eller för tänkbart sökområde.

Begäran om positionering regleras i LEK 9:33 - "Det skall finns fara för liv eller allvarlig risk för deras hälsa". – Men den information som fanns att tillgå någon timme efter att Maja försvunnit så fanns det inget som talade för att hon befann sig i en sådan situation.

Uppföljningsgruppens bedömning

Mot det som redovisats ovan finner uppföljningsgruppen ingen orsak att ifrågasätta bedömningen som vakthavande befäl (MS) gjorde om att inte spåra Majas telefon under ärendets handläggning vid RLC. Uppföljningsgruppen ser dock att polisregionens rutiner för när en mobiltelefon ska/får/bör spåras behöver förtydligas. Inom ramen för ett sådant arbete bör det även tas fram en rutin för inhämtning av positioneringar från företag som t.ex. Meta och Snapchat.

7.4 Telefonspårningen

En omständighet som kom att få stor betydelse i ärendet är att det hos polisen funnits två olika telefonnummer till Maja. Detta ledde till att fel telefon spårades på fredagsmorgonen den 15 mars.

Det korrekta telefonnumret, som Majas mamma lämnade till regionledningscentralen i samband med att hon anmälde Majas försvinnande på torsdagskvällen den 14 mars, har en sifferfrekvens i telefonnumret som lyder 1944. Det felaktiga telefonnumret har istället frekvensen 1499 på samma position i telefonnumret.

Det felaktiga telefonnumret är inskrivet i polisens utredningssystem (DUR-TVÅ) i samband med Maja gjorde en polisanmälan under år 2023. Det går inte att i efterhand rekonstruera orsaken till att den felaktiga frekvensen 1499 skrevs in i systemet men det troligaste är att det är en missuppfattning eller felskrivning.

För den som läser denna rapport kan det vara bra att känna till att polisen har flera olika system där uppgifter kan dokumenteras. I nu aktuellt sammanhang är det framförallt två system som är aktuella. Det ena är polisens operativa ledningssystem (STORM) som är det huvudsakliga arbetsverktyget för operatörerna vid regionledningscentralen. Det andra är det tidigare nämnda utredningssystemet DUR-TVÅ som är det huvudsakliga arbetsverktyget för utredare. Behörigheten i de olika systemen har begränsningar beroende på vilken arbetsuppgift man har.

En operatör på regionledningscentralen arbetar oftast med akuta och pågående händelser där den senaste informationen finns i STORM och därför kommer operatören att arbeta utifrån den informationen.

En utredare arbetar istället i DUR-TVÅ där anmälningar, förhör, promemorior och andra utredningshandlingar dokumenteras.

Systemen är olika eftersom behoven att leda operativ ingripande verksamhet och utredningsverksamhet är olika. I normalfallet är det inga problem att de båda systemen arbetar parallellt. Vill man ha uppgifter om när, och vem som ringde in uppgifterna till polisen samt vilka polispatruller som eventuellt beordrades till uppdraget finner man dem bäst i STORM. Vill man ta del av förhørsutsagor och andra redogörelser finner man dem i DUR-TVÅ.

Det går bra att notera kontaktuppgifter, som t.ex. telefonnummer, i båda systemen men de samordnas inte med varandra. Det kan alltså finnas olika telefonnummer till samma person noterade i de två systemen.

I DUR-TVÅ finns kontaktuppgifter med historik som är kopplade till fysisk person. Där kan man följa en persons förändrade adressuppgifter och andra kontaktuppgifter på ett annorlunda sätt än vad som kan spåras i folkbokföring och vid telefonnummerförfrågningar. Ofta är uppgifterna från DUR-TVÅ bättre för utredningsverksamheten än de som kan hämtas in genom officiella källor.

Det är mot denna bakgrund man ska se utredarens hantering i samband med positioneringen på fredagsmorgonen. Att hämta Majas kontaktuppgifterna i DUR-TVÅ är det mest naturliga för en utredare.

Här finns dock en omständighet som man kan reflektera över. Om man hämtar kontaktuppgifter som kan vara lämnade för en tid sedan bör man säkerställa att dessa fortfarande gäller innan en telefonspårning beställs. Det kan ju vara så att uppgifterna inte längre är aktuella. Om en sådan förhållandevis enkel åtgärd genomförts, t.ex. en slagning på näten, hade man fått fram uppgifter som gjort att man kunde ifrågasätta om uppgifterna stämde.

Telefonnumret med frekvensen 1499, dvs det felaktiga numret, går till en kvinna i Norrköping. Vid telefonkontakt med henne berättar hon att det telefonnumret går till ett abonnemang som hon står för men som brukas av hennes underåriga dotter.

Det var alltså på detta sätt som eftersökningen av Maja hamnade i Norrköping. Väl där genomfördes flera relevanta åtgärder i det område där telefonspårningen visade på att telefonabonnemanget med sifferfrekvensen 1499 senast varit öppen. Relevanta ifall numret varit det rätta men som i detta sammanhang ledde efterforskningen på villospår.

Risken för att ett telefonnummer blir fel inskrivet i STORM eller DUR-TVÅ-systemen är lika stora.

Uppföljningsgruppens bedömning

Mot bakgrund vad som redovisats ovan ser uppföljningsgruppen ingen självklar förändring av rutiner som skulle motverka att ett felaktigt inskrivet telefonnummer skulle kunna användas för spårning av en telefon. Uppföljningsgruppen vill dock erinra om vikten av att det sker en fortlöpande kontroll av sakuppgifter av betydelse i pågående ärenden. Speciellt när ärenden traderas mellan olika handläggare och uppgiften ligger till grund för integritetskänslig inhämtning av information.

8 Uppföljningsgruppens övriga iakttagelser

Under uppföljningsgruppens arbete har det framkommit omständigheter av mer strukturell karaktär som uppföljningsgruppen bedömer har haft en indirekt påverkan på ärendet. Med detta avses faktorer som den enskilde medarbetaren i ett enskilt ärende normalt inte kan påverka men som har betydelse för förutsättningarna att bedriva en effektiv verksamhet.

Nedan beskrivs några områden som uppföljningsgruppen bedömer kan utvecklas för att förbättra arbetet med försvunna personer.

8.1 Ansvar för utvecklingsarbetet

Det nationella normerings och utvecklingsansvaret (processansvaret) för efterforskning av försvunna personer som genomförs inom ramen för räddningstjänst är fördelat till chefen för polisregion Nord. Som stöd i arbetet finns ett nationellt räddningsråd med representanter från polisregionerna, rättsavdelningen och vissa specialfunktioner.

Motsvarande ansvar för efterforskning av försvunna personer som inte utgör räddningstjänst är fördelat till chefen för nationella operativa avdelningen och utövas i praktiken av en utsedd funktion vid Noas utredningsenhet. Något formaliserat samordnande eller utvecklande arbete på nationell nivå pågår för närvarande inte. Den nationella funktionen bereder sedan flera år tillbaka ett nationellt styrdokument/metodstöd som ska vara ett stöd i utredningar som tar vid när en EFP-insats avslutas eller inte inleds, eller för fall som kräver utredning innan man kan göra en bedömning om behov av räddningstjänst.

I polisregion Väst har ett regionalt samordningsansvar försvunna personer inom ramen för LSO fördelats till operativa enheten. Något motsvarande regionalt ansvar för försvunna personer utom räddningstjänst finns inte fördelat. Det har under beredningen av denna uppföljning framförts behov av att förbättra förutsättningarna för arbetet med försvunna personer som inte utgör räddningstjänst. En del konkreta förbättringsförslag har framförts men även behovet av en regional samverkansstruktur för att omhänderta utvecklingsbehov och erfarenhetsutbyte. Det finns även behov av ett mer formaliserat nationellt utvecklingsarbete.

I tillsynsenhetens rapport (2023:4) identifieras brister i utövandet av processansvaret för polismyndighetens räddningstjänst samt i utövandet av verksamhetsansvaret. Delvis sammanfaller tillsynsenhetens kritik med brister som identifierats i denna uppföljning. Detta gäller inte minst vissa kompetensfrågor och hur arbetet kan förbättras i den initiala informationsinhämtningen.

Uppföljningsgruppens bedömning

Trots kritiken från tillsynsenheten förefaller det finnas en förhållandevis god struktur på utvecklingsarbetet avseende de efterforskningsinsatser som sker inom ramen för räddningstjänst. Mindre strukturerat bedöms utvecklingsarbetet vara gällande övriga försvinnandeärenden. Arbetsgruppen ser en tydlig förbättringspotential i att fördela ett regionalt samordnande ansvar till något av polisregionens polisområden. Utöver att omhänderta utvecklingsbehov avseende dessa försvinnanden kommer ett sådant ansvar även att underlätta den samverkan med den regionalt samordningsansvarige för försvinnanden inom räddningstjänst som är nödvändig för att förbättra den samlade förmågan att hantera försvunna personer. En sådan samverkan bör även involvera utredningsenheten som har det regionala samordnande ansvaret för utredning av grova brott.

Samordningsbehoven är särskilt påtagliga avseende det inledande skedet av ett försvinnandeärende då det är oklart om ärendet utgör brott, nödläge eller annan kategori av försvinnande. Det finns även tydliga utvecklingsbehov avseende överlämnandesituationer och en del andra identifierade behov vilka bör hanteras genom ett samarbete mellan de samordningsansvariga.

Den regionalt samordningsansvarige bör även utgöra kontaktpunkt mot den nationella nivåns funktionsansvarige.

8.2 Frågor avseende ledning och överlämningar

Polisregionen har rutiner för hur ledning av ärenden som rör försvunna personer ska gå till. När det gäller ärenden i nödläge är ledningen tydlig i form av räddningsledare och insatschef. Även i de fall när man utreder ett försvinnande som ett brott finns en utpekad ledning genom en förundersökningsledare. Men i den stora gruppen som döljer sig bakom kategorierna ovisshetsläge och frivilligt undanhållande är ledningen inte lika självklar. Det finns en ansvarig i varje stund men det ansvaret landar under en helg på en befattning som kan ha många andra arbetsuppgifter att hantera.

Om ett ärende pågår under en helg kommer ansvaret hamna på befäl på en utredningsjour. Där roterar personalen i tre arbetspass per dygn – dag, kväll och natt. Om ett ärende pågår över en hel helg kommer det alltså att träffa åtta olika arbetspass (från kvällspass fredag till och med nattpass mot måndag). I normalfallet ligger arbetspass under helger utlagda med koncentrerad arbetstid, dvs att en arbetstagare arbetar flera av de åtta passen under en helg. Men beroende på hur olika ledigheter och sjukfrånvaro träffar en specifik helg kan det vara så att åtta olika befäl hanterar samma ärende. Då är det lätt att förstå att man gör nödvändiga åtgärder i ärendet och lämnar över det vid nästa avlösning. En sådan ordning kan vara tillräcklig i ett ärende där en 17-åring utan funktionshinder blivit osams med sina föräldrar och försvunnit från hemmet men i ett fall som Majas blir det inte bra. Majas föräldrar har berättat hur de hela tiden fick kontakt med nya personer som inte var helt insatta i ärendet och där de fick börja om sin berättelse många gånger.

Problem med överlämningar berörs ovan. Att information riskerar att gå förlorad vid överlämningar är välkänt inom polisen. När det gäller brottsutredningar är det tydligt att antalet överlämningar i ett ärende har ett direkt samband med om ärendet ska gå till lagföring. Vid eftersök av försvunnen person i ett nödläge under räddningstjänst är det en ambition i polisregionen att hålla ner antalet befattningshavare som ansvarar för ärendet till ett minimum för att få en bättre ledning och inte tappa information vid överlämningar.

Samtidigt innehåller ett dygn 24 timmar fördelade på tre arbetspass och ska ett ärende hanteras löpande under flera dygn kommer det bli överlämningar.

Det går här att notera att den skarpa gränsen mellan hur ärenden som rör försvunna personer hanteras blir nödläget i förhållande till ovisshetsläget. I nödläget ligger ärendet kvar hos VB2 och rapporteras löpande till ansvarig polischef i beredskap (CIB). I ett ovisshetsläge lämnas ärendet – om det är utanför kontorstid – till befäl vid en utredningsjour.

Som beskrivits ovan kan ett ovisshetsläge utveckla sig till allt från ett frivilligt försvinnande till ett nödläge.

Uppföljningsgruppens bedömning

Inom ramen för denna uppföljning har det framförts olika synpunkter och förslag på hur en mer sammanhållen ledning av ärenden med försvunna personer kan utvecklas.

Uppföljningsgruppen ser positivt på ett inkommet förslag där polisregionen utvecklar en rutin där vissa mer kvalificerade ovisshetslägen handläggs i annan ordning och där antalet överlämningar minimeras. En lösning som diskuterats under denna uppföljning är att om svårbedömda ovisshetslägen, som exempelvis Majas ärende, skulle kunna ligga kvar hos VB2 under en helg. Det skulle förmodligen ge både en mer sammanhållen ledning och färre överlämningar. Denna fråga behöver emellertid beredas vidare, lämpligen inom ramen för den samverkansstruktur som föreslås ovan.

Vid polismyndigheten pågår för närvarande ett införande av driftcenter på olika nivåer. Detta för att skapa en obruten reaktionskedja som snabbt kan lägga samman olika lägesbilder och komplettera med annan relevant information. På regional nivå benämns driftcentret för Regionalt driftcenter eller RDC. Inledningsvis kommer detta center vid polisregion Väst vara bemannat 07.00 till 23.00 veckans alla dagar. Där kommer finnas god förmåga att göra bedömningar. Vid ett försvinnande liknande Majas skulle RDC kunna bistå VB2 med bedömningar.

8.3 Kontaktvägar

Majas föräldrar har beskrivit hur de upplevde möjligheterna att komma i kontakt med polisen under de dygn då Maja var försvunnen. Deras erfarenhet är att det fanns en svårighet att hitta rätt. De blev hänvisade till polisens växel 114 14 där de hamnade hos en telefonist och förklara sitt ärende för att sedan vänta i luren under tiden som telefonisten sökte efter någon som kunde ta emot uppgifterna. Det är lätt att förstå att en sådan kontaktväg kan leda till en känsla av att polisen inte är speciellt intresserad av att få in nya uppgifter.

Föräldrarnas känsla är deras men det finns också uppgifter i ärendet som beskriver att det finns andra kontaktvägar än polisens växel.

Regionledningscentralen har ett direktnummer som de lämnar ut när det gäller pågående hantering av försvunna personer. När någon ringer på det numret visar skärmen att det rör sig om ett samtal om en försvunnen person. Samtalen in till RLC följer en prioritetsordning där bl.a. samtal från 112 SOS Alarm kommer högt upp i prioritet. Ett samtal från växeln kommer in med låg prioritet vilket gör att svarstiden på sådana samtal kan bli lång. Telefonnumret som lämnas ut för ärenden om försvunna personer har en låg prioritet vilket innebär att svarstiden kan bli lång.

I dokumentationen av ärendet finns uppgift om att ett befäl vid utredningsjouren i Borås lämnat ut ett direktnummer till föräldrarna för att de inte skulle behöva ringa genom växeln.

Majas mamma har berättat att hon fick ett mobiltelefonnummer av utredaren som arbetade i ärendet under fredagen den 15 mars så att de skulle kunna hålla kontakten via samtal och sms.

Under helgen fick hon också kontakt med (TK) som arbetade på utredningsjouren i Borås och som gav henne en mejladress för att underlätta kontakten.

Även om det alltså fanns några goda undantag från kontaktvägen via polisens växel är det en brist att oroliga anhöriga inte vet hur de ska få kontakt med handläggare.

Uppföljningsgruppen bedömning

Uppgifterna att polisen upplevs som otillgänglig i ärendet bör beaktas och föranleda en beredning där nuvarande rutiner klarläggs och vid behov förtydligas och förändras.

9 Rekommendationer

Utifrån de bedömningar som redovisas under respektive avsnitt ovan lämnar uppföljningsgruppen följande rekommendationer.

Ansvarsfrågor

1. Polisregionen rekommenderas att fördela ett regionalt samordnande ansvar till ett lämpligt polisområde för ärenden avseende försvunna personer som inte utgör räddningstjänst. I ansvaret ingår att skapa förutsättningar för erfarenhetsutbyte, metodutveckla och utgöra kontaktpunkt mot den nationellt funktionsansvarige. Det regionala kanslichefsforumet föreslås få i uppdrag att slutbereda frågan.
2. Polisregionen rekommenderas att skapa ett regionalt samverkansforum för arbetet med försvunna personer. Syftet med forumet är att initiera, bereda och samordna det förbättringsarbete avseende försvunna personer som bör ske i samverkan mellan operativa enheten, utredningsenheten och det polisområde som får det samordnande ansvaret enligt ovan. Chefen för operativa enheten föreslås att vara sammankallande och utveckla rutiner för samverkansforumet.

Arbetet i samverkansforumet ska redovisas årligen till regionala operativa ledningsgruppen. Av redovisningen ska framgå genomförda förbättringsåtgärder och pågående utvecklingsinitiativ samt en bedömning avseende polisregionens samlade förmåga att hantera försvunna personer.

Ledning mm.

3. Polisregionen rekommenderas att mot bakgrund av denna uppföljning överväga åtgärder som utvecklar ledningsförmågan avseende händelser liknande Majas försvinnande. Frågan bör beredas vidare i det regionala samverkansforumet med stöd av regionkansliet. Inom ramen för beredningen bör övervägas åtgärder som innebär färre överlämningar i komplexa försvinnandeärenden samt överväga förändrade rutiner för att öka polisens tillgänglighet för anhöriga i försvinnandeärenden.

Klarlägga rättsläget avseende telefonspårning

4. Polisregionen rekommenderas att med stöd av rättsavdelningen säkerställa en enhetlig tillämpning av när telefonspårning enligt lag (2022:482) om elektronisk kommunikation får användas i ärenden med försvunna personer. Inom ramen för ett sådant arbete bör det även tas fram en rutin för inhämtning av positioneringar från företag som t.ex. Meta och Snapchat. Beredningarna bör genomföras i samråd med berörda processägare.

Övriga förbättringsförslag

5. Uppföljningsgruppen rekommenderar att de övriga förbättringsförslag som inkommit under arbetet med uppföljningen övervägs, samordnas och bereds vidare av det regionala samverkansforumet för försvunna personer. Förbättringsförslagen framgår i **bilaga 2**.

Bilaga 1 – Sammanställning av inhämtning

Sammanställning av vad som framkommit i förhör med klasskompisen T samt mamma och pappa.

Vem är saknad?

Maja Karlsson, 20060413-xxxx, Gurhult Tofta 1 i Fotskäl

Saknad sedan?

20240314 14.30

Var sågs den försvunne senast?

Assbergs station på Brandstationsgatan i Kinna. Mamman uppger att hon brukar ta bussen till Björketorp för att sedan åka hem med föräldrarna till Fotskäl, det finns inget annat sätt att ta sig dit. Idag skulle hon ta sig till fritids som ligger i Kinna men ditt har hon inte kommit.

Föräldrarna har kollat av Björketorp hemadressen och cirkulerat i Kinna. Dem har varit i kontakt med många vänner och lärarna på särskolan på Markgymnasium där hon går.

Vad gjorde han/hon då? Ensam eller i sällskap?

Var på väg från skolan mot tågstationen. Maja gick tillsammans med en kompis som heter T. Förhör hålls med T som uppger att han hoppade på tåget mot Berghem där han bor medan Maja var kvar vid stationen. T upplevde Maja som vanligt. Maja sa inte vart hon skulle och T kunde inte se vart hon tog vägen.

Åt vilket håll rörde sig han/hon då?

Oklar riktning efter att T lämnade med tåget.

Lämnade till fots eller i fordon? Vilket fordon i så fall?

De gick till fots till stationen, därefter oklart enligt T.

Väder. Då, nu och kommande.

Varit runt 5 plus grader sedan Maja försvann och regnigt med lite blåst.

Tillgång till mobil? Möjlig att positionera? (Find my iPhone, Android).

Hon har med sin telefon men går direkt till telefonsvarare.

Andra digitala forum den försvunna kan tänkas använda? Facebook, Instagram osv.
Hon använder sig av instagram och snapchat med föräldrarna har spärrat dessa konton. Dock inte Maja nya sätt för att gå runt spärrarna.

Buss- eller färdtjänstkort?

Månadskort zon C Västtrafik i sin Togoapp i mobilen.

Klädsel i förhållande till väder och årstid?

Svart täckjacka, grå hoddie, vinröd mössa, mjukisbyxor grå, svarta skor.

Fysisk och psykisk hälsa?

God fysisk hälsa. Hon har en mild funktionsvariation men är i övrigt vid god hälsa psykiskt.

Varit mycket glad under veckan. Hon är mycket godtrogen annars fungerar hon bra socialt och i det vardagliga livet.

Sjukdomshistorik? (Behov av mediciner).

Inget medicinbehov.

Eventuellt missbruk?

Nej.

Tidigare försvinnanden?

Försvunnit till kompisar i samband med konflikter i hemmet. Då har man hittat henne genom kontakt med dessa vänner. Föräldrarna har varit i kontakt med samtliga vänner och lärare ingen har fått kontakt med Maja vilket man i så fall brukar få.

Beteende och sinnesstämning den senaste tiden?

Haft en väldigt bra vecka, inget att anmärka. Hon har heller inte varit överdrivet glad utan

hon har varit som hon är vid de bra veckorna. Maja kan ha dåliga veckor men inte denna. Hon gjorde slut med sin pojkvän i mitten av januari och varit väldigt mån om att hitta en ny. Föräldrarna är oroliga att det tillsammans med hennes godtrohet gör att hon kan följa med vem som helst.

Eventuella konflikter i hemmet?

Inget i samband med försvinnandet.

Ekonomi?

Inga pengar på sitt kort.

Kopplingar till kriminalitet?

Nej

Tillgång till vapen?

Nej

Förhållande till/intresse för skog, natur och vatten?

Gillar inget av det och är mycket mörkrädd.

Tidigare bostäder och arbetsplatser?

Bott i Kinna för längesedan samt gått i skolan i centrala Kinna innan gymnasiet.

Alternativ bostad, sommarstuga, husvagn eller liknande?

Nej

Bilaga 2.- Bruttolista – förbättringsförslag

Nedan framgår ett antal förbättringsförslag som framförts av medarbetare som på olika sätt varit involverade i ärendet.

1. Det behövs en tydligare rutin för handläggning av försvunna personer utom kontorstid (vid ej LSO).
2. Klarlägga rättsläget för när mobil får spåras (mobilpositionering). När genomföra närsök, förbättrad initial inhämtning.
3. Förbättra samarbetet mellan RIL (VB) och polisområden. Även resursfrågan vid hantering av försvinnande som ej blir LSO.
4. Förbättra samarbetet mellan försvinnandegrupper och grova brott.
5. ”Det borde finnas någon lägsta om vart man ska leta” ”I detta fallet hade det t.ex varit ett ledgångssök i närheten av platsen där hon senast sågs och eventuellt vid platser där hon kunnat vara stationen i Björketorp samt vid hemadressen.”
6. ” Även om det inte fanns något konkret som tydde på brott och att VB2 inte gjorde dem bedömning skulle jag velat ta en kontakt med JFUL för att dra ärendet i det initiala skeendet. Även en kontakt med Yttre befäl hade varit bra att ta på platsen allt för att göra så mycket som möjligt för att fatta ett så välgrundat beslut som möjligt gällande en eventuell sökinsats eller för den delen lägga en bra grund i en eventuellt kommande brottsutredningen.”
7. Att VB2 och även JUB skickar med sin logg och motivering till bedömningen när ärendet flyttas till försvunnagruppen, så att saker inte behöver dubbelgröras alternativt missas. Många frågetecken kan uppstå när ett ärende passerat två avdelningar utan att något är loggat. Ärendet flyttades till försvunnagruppen rubricerat som ett frivilligt undanhållande.
8. ”Jag har haft flera försvinnanden med personer i samma ålder, vad som skiljer det här ärendet från dessa är att Maja har en funktionsvariation som ej kan bortses från som jag anser inte lades tillräcklig vikt vid initialt.”
9. Problem med frivilliga försvinnanden under helg. Ska dessa ligga kvar hos VB2?
10. ”Det man kan tänka på i framtiden för att underlätta jobbet för polisen är ett bättre samarbete med lokaltrafiken då försvunna många gånger tagit buss/tåg och befinner sig långt ifrån sökområdet. Det ska inte vara så svårt och ta så lång tid att få fram viktig information som att få reda på om någon använt ett busskort. Hade vi fått information om att hon ej använt busskortet så hade vi vetat att hon förmodligen fortfarande befann sig i Kinna och kanske hanterat ärendet på ett annat sätt.”
11. Att jful skall utbildas i grunderna / terminologi kopplat till försvunnen person
12. Klargörande om VB2 skall för anteckningar i one-note eller Storm
13. Förbättrade rutiner kring överlämnande av ärenden mellan RLC/Polisområde
14. RLC rekommenderas att möjliggöra en fortbildning för personal i ämnesområdet EFP. Detta med fokus på informationsinhämtning och bedömning. Detta gäller i alla nivåer på RLC. (operatörer, RLC-befäl och vakthavande befäl) Ett exempel på rutiner kan vara att man ser över hur frågeformulär kort tillämpas vid RLC gällande försvinnanden.

15. Den generella utbildningsnivån bland personal i yttre tjänst är enligt uppgift låg, med detta menar vi att personal utbildas generellt inte i ämnet. Därför borde informationspaket möjliggöras bland personal med fokus på Informationsinhämtning, Närsök och Ledstängssök.
16. Hänvisningen till att sökområde saknas bör man i ämnesområdet överväga varför detta används/antecknas? Det faktum att sökområde saknas i sig är inte en giltig orsak att inte inleda sökinsatser. I metoden finns inte begreppet att sökområde saknas. Man använder istället av begreppet rest of the world (ROW). Vi rekommenderar att man överväger nyttja begreppen point last seen (PLS), last known position (LKP) samt initial planing point (IPP) då dessa begrepp används i metoden och kan leda till tydligare stöd om vilka åtgärder som kan bli aktuella.
17. Information och användande av de generella objektsprofilerna bör ökas.
18. Överväga möjlighet till informationspaket till hur dagens mobilpositionering och vilken information som kan extraheras ur informationen.
19. Man behöver titta över hanteringen av mobilpositioneringar rörande försvunna personer. Det finns vinster med att en mindre grupp befattningshavare hanterar alla dessa ärenden i syfte att bibehålla kunskap och expertis inom området. En tillämpning av denna metod skulle också bidra till en likartad granskning av upprättade begäransblanketter. Samma tillämpningssätt skulle troligen ge en ökad förmåga i att analysera svar och eller föra en dialog med mobiloperatörerna.
20. När det gäller hanteringen av det initiala mottagandet av ärenden som överlämnas från RLC behöver detta förfarande tydliggöras. Den mottagande funktionen måste gå igenom allt material, läsa och bedöma denna. Därefter fattas beslut om den fortsatta handläggningen. Vi kan jämföra detta med övriga Polismyndigheten där det inte finns några nationella rutiner framtagna för hantering av försvunna via utredningsspåret.